

Töölise Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu Häälkandja

Nr. 15

22. detsember 1928

I aastakäik

Tellimise hind postiga:
 Hastas 120 senti
 6 kuu peale 60 "
 3 " " 30 "
 1 " " 10 "
 Tellimisi võtavad vastu kõik
 postkontorid ja ametiühingud.

Ilmub 2 korda kuus.
 Adress: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.

Üksik nummer 5 senti.

Kuulutuste hinnad:
 1 lehekülj 20 kr
 1/2 " 10 "
 1/4 " 6 "
 1/8 " 3 "
 Teksti ees ja testis —
 50% kallim.

Sisukord: 1) Ühinemises on võim! 2) —s— Ametiühinglased, olge walwel. 3) Rahvuswahelise Ametiühingulise Liidu juhatase koosolek. 4) —s Eesti merimeeste palgaoludest. 5) H. Martinson. — Mõnda Rootsi tööoludest ja töölisühingutest. 6) Streik, mis kestnud 137 a. 7) Nahatöölise kutsesekretariaat. 8) Ungari ametiühingute ülemaalse liidu eeskujulik aruanne. 9) Organiseerimata tööliste järeloomtlemiseks! 10) Töölisühingute elust Tartus. 11) Kasutage talipühi lugemiseks. 12) Teateid välismaisetest ametiühingutest. 13) Ketserliku ametiühinglase käsuõpetus. 14) Ametiühingujüst nalja.

Ühinemises on võim!

Kui seisab üksikult puu, siis wintsutawad teda tuuled, kifuwad talt lehed ja ta oksad, selle asemel, et sirutada end laiali ning üles kõrgustesse, wajuwad alla, otsekui otšides tuge maapinnalt.

Kui juhtub idanema kufagil üksikult mõni taim, siis warstigi jääb ta kõrs kiduraks, lehed närtsiwad ning ta sureb, sest ta ei leia mingit kaitset kuumuse ja kõrwetawa päikese eest.

On inimene üksinda, siis painutawad tedagi maani elutormi puhangud ning praeguseaja wägewad wõiwad wälja imeda temast iga ülearuse tilga elumahl.

Ärge olge nende puude ja taimede sarnased, mis seisawad üksikult, waid ühinege, looge oma organisatsioonid ja toetage wastamisi üksteist. Seni kui olete eraldi ja igaiks mõtleb ainult enesele, pole teil midagi oodata peale kannatuste, ahastuse ja rõhumise. Kes on nõrgem ja kaitsetum kui wäike pääsuke? Aga siiski, kui ilmub rööwlinn, suudawad pääsukesed ühiselt rööwikut piirates, ajada ta kaugele oma elamute piiridest. Wõtke eeskujuna nende lindude ühiskonnalt.

Kes eraldub töowäe ühisest perest, see satub hädaohtu ja keegi ei kaitse ega saagi teda kaitsta.

Sellepärast, kui teilt küsitakse: palju on teid? — vastake: meie oleme kõik üks, sest ei saa olla tööväe hulgas „mind“ ja „sind“, vaid on ainult „meie“.

Mõteltge pühade ajal selle üle järele ja kes pole veel astunud oma ühingu liikmeks, tehku seda esimesel võimalusel.

Ametiühinglased, olge walwel!

Südaoht suureneb.

Kindlasti edasi proowitud radadel.

Wabaametiühingulisel liikumisel on faks peawaenlast: wäline — ettewõtjate ja ko-danline riigi surwe ning sisseimine — hulkade loidus ja kommunistliku partei killustamis-poliitika.

Cestimaa Töölisühingute Refliit, asu-des Rahwuswahelise Ametiühingulise Liidu alustele, mis nõuab keeldumist parteipoliitika ajamisest, on seega end kindlustanud riigiwõimu surwe vastu. Ettewõtjate surwet ühikute ametiühinglaste suhtes juudawad ametiühingud aga ainult siis kõrwal-dada, kui enamus töolistest on koondunud oma organisatsioonidesse. Nõnda võime öelda, et Cesti ametiühinguline liikumine üldiselt ei tarwitse praegu eriliselt karta wäliselt kallaletungi, igatahes see pole sarnane, mis wõiks häwitada kogu liikumise. Wälise waenlase pärast wõiks meie waba-ametiühinguline liikumine praegu kiiresti kaswada ja areneda.

Selle eest näib suuremat takistust wal-mistawat ametiühingutele just sisseimine waenlane — loidus ning kommunistlik partei.

Waremates artiklites oleme käsitanud abinõusid, kuidas wõita ära loidust, mis meil osalt tingitud majanduslikust depres-soonist (tagurpidi minek, seisak), osalt aga just ametiühingulise liikumise eelmise, kom-munistliku aegjargu peetumustest.

Nüüd ähwardab aga ametiühinguid uus kallaletung kommunistliku partei poolt. Wastawad tunnusmärgid on ilmiks tulnud mitte ainult meil, waid ka naabermaades.

Kümneaastase ägeda sisetustöö järgi pole kommunistlik partei suutnud wanu ametiühinguid kufagil wallutada. Waba-ametiühingud, kes harjunud iseseiswalt ta-litama, ei taha painduda ühe partei dikta-tuuri alla, ei taha muutuda terroristliku partei käsuaalusteks. Selle tõttu kōnniwad

kommunistid nagu kasfid palawa pudru ümber ja ei saa kuidagi neid oma orjadeks teha. Wahepeal tüdinefid nad urgitsemisest ja jätsid ametiühingud rahule. Kuid wiimasel ajal näib nende keskkoht antud näpunäidete järele algawat uus rünnak. Nõnda kõnelewad teated Rootsiist, et sealse kommunistliku partei keskomitee käsul on **ametiühingulise wastasrinna** (see on ametiühingutes tegutsewate organiseeritud kom-munistlikkude (alkade) poolt awaldatud üleskutse keskliidu alla kuuluwatele ametiühingulistele organisatsioonidele **saata 26. ja 27. jaanuariks estajaid „ametiühingulise ülemaalsele“ kongressile Stockholm.** Seni korra järgi wõiks ülemaalist orga-nisatsioonide kongressi ikkagi kokku kutsuda ainult keskliidu juhatus ja iga teise katse organisatsoone koondada, tunnustati ametiühingulise ühtluse lõhkumiseks. Nüüd on aga Rootsi kommunistid just ametiühingu-lise „ühtluse“ nimel (wastaw päewakorra punkt seisab selle konwerentzi päewakorras) asunud häwitama keskliidu organisatsooni.

Meie ei kahtle selle juures, et rootsi wana ja tugew ametiühinguline liikumine ei lasse end kommunistidest wedada kõrwal-digelt teelt ning kommunistide „ametiühin-guline ülemaaline“ konwerents jääb kui-wale, leides oma riidades ainult kommunist-liku partei palgalisi agitaatoreid, mitte aga ametiühingute esindajaid.

Kaugemale rootsi kommunistidest on läi-nud veel läti kommunistid. Nende leht „Darbs on Maris“ tõi hiljuti artikli „Meie ülesanded ametiühingutes“, kus awalikult öeldub, et kommunistid „**peawad purustama reformistlikkude ametiühingute alused**“ ja kui selle eest hakatakse neid heitma ühingu-dest wälja, siis tuleb „mobiliseerida hulka-sid“ wäljajheidetawate kaitjeks.

Sellest tšitaadist järgneb, et läti kommunistid, kel pole seni võimalust olnud walutada Latwia wabaametiühingulist liikumist ja kelle oma eriametiühingud pole juutnud kuigi palju tömmata töölist kaasa, tahawad nüüd awalikult hakata lõhkuma wabaametiühingulisi organisatsioonide. Kuna wahelkorrad Lätis selged, siis ei tarwitse kommunistid seal ka enam kõwerdada ega nurgataguseid wätteid tarwitada, waid ütlewad otsekohe, mis neil südames.

Teisiti näeme tegutsemas meil kommuniste. Umbes ühel ajal läti ja rootsi kommunistidega moodustati meil nõndanimeetatud „ametiühjuse tegeuskomitee“. Esi-algu hakkas see „komitee“ korraldama „oktoobrikuu“ organisatsiooniseerimisfoosolekuid, lootes nende abil wõita poolehoidu hulka-des. Kuid need foosolekud, kus arendati tugewat kommunistlikku kihutustööd ja õendati parteipoliitilisi wahelordid, ei annud pea mingisuguseid tagajärgi. Meeleheitel on nüüd see „tegeuskomitee“ awalदानud pika üleskutse „Rõigile Eesti mees- ja naistöölistele“, mille lühike siisu seisab selles, et eesti töörahwa ühist wäerinda, ametiühjuslist ühtlust, on meil lõhkunud sotsialistid, sundides ametiühjusele wägivaldselt peale sotsialistliku partei kapitaliga foostötamise poliitikat. Wälja ametiühjusest parteipoliitika, hüüab „tegeuskomitee“.

Mõtlege ometi, millised ägedad ametiühingulise ühtluse kaitsjad! Kuult see tuleb, et ajal, mil rootsi kommunistid organiseerivad awalikult oma eri kommunistlikkude ametiühingute kongressi ja nende läti sõbrad kufuwad üles lõhkuma wabaametiühingute aluseid, et kergem oleks teostada ühingutes kommunistliku parteipoliitika diktatuuri, meie „tegeuskomitee“ räägib — wälja parteipoliitika!

Usti on üsna lihtne. Kommunistid pole kunagi julenud otsekohe oma sihtidega awalikkuse ette astuda, waid wale ja pettuslega hulli kaasa tömmates, on nad hiljem nende samade hullude üle oma wõimu wägivalgaga maksma pannud. Rootsis ja Lätis tuntakse juba, mis linnud on need kommunistid ning ametiühingulast wale ja pettuslega ei saa seal enam kaasa tömmata. Sellepärast awatakse seal kaardid ja wõeldakse otsekohe seda, mida teha tahetakse. Meie traditsioonide lageda proletariaadi keskel wõib aga walega weel mõndagi ära teha ja sellepärast siis ka seesugused kõwerdamised.

Iga ametiühinglane, kes ise liikumiseft tegelikult osa wõtab, teab, et meie ametiühingutes pole keegi ei wägivaldselt ega teisiti kellelegile peale sundinud „kapitaliga foostötamise poliitikat“. Refliitu loondu-nud ametiühingutel on täielik wabadus ametiühingulistes küsimustes talitada oma parema äratundmise ja wõimete kohaselt. Ka ei ole partei poliitilistes küsimustes kellelegile midagi ettekirjutatud ega ühtegi ametiühingusse sisse astuda soowijat parteilise meelsuse pärast eemaldatud. Nii sotsialist, kommunist kui parteitu, wõib ametiühingulistes küsimustes täies ulatuses kaasa töötada. Kuid niipea, kui keegi hakkab arendama ametiühingutes parteipoliitilist kihutustööd, wõi kui mõni ühing wõi selle osa asub tegema lõhkumistööd ja külwama waenu ametiühingu liigete wahel, siis on juhtiwad orgaanid wastawalt kongressi otsusele otse kohustatud organisatsioonide ühtluse huwides seesuguseid purustajaid eemaldama. Igal üffikul olewusel on õigus end kallaletungija wastu kaitsma, miks ei peaks sama õigust siis olema organisatsioonil.

„Ametiühjuse tegeuskomitee“ wäljastab nii ärdalt pisaraid ametiühingulise ühtluse eest ja nõuab parteipoliitika eemaldamist, et tal endal ei lasta tulla purustama seda ühtlust ja tegema parteipoliitikat.

Meie wanemad ametiühingulased mäletawad, milleks kujunes kommunistide 1922.—1924. aasta „ühine wäerind“, nad teawad kuidas siis ametiühingud muudeti otse kommunistliku partei osakondadeks, kes pidid täitma igat ülemalt poolt antud käsku. Meie mäletame aga ka, et seesugune „ühine wäerind“ wiis ametiühingud hufatusse ja jaatis kümneid inimesi trellide taha.

Kas peame seda janti nüüd alustama otjast peale?

Eestimaq Töölisühingute Refliidu ümber loondu-nud ametiühingute enamus ei taha lasta end uuesti wedada reaktisooni pefsulawale, ei taha teha tühja tööd ja sellepärast heidawad põlgatusega kõrwale „tegeuskomitee“ üleskutjed.

Kuid peale teadlikkude ametiühingulaste on meil hull ebateadlikke. Neile tahakfime hüüda olge walwel, ärge laske end walega petta kõrwale õigest teelt, ärge saage ebateadlikkudeks tööriistadeks nende käes, kes

warjavad oma näo hüüdsõnade taha, mida nad ise ei tunnusta.

Ragu rootsi tugewa ametiühingulise liikumise tegelased ja järjest kasvavate läti ametiühingute organisatsioonid pööravad kommunistlikule urgisemistööle selja, nõnda

peame ka meie täie teadmisega tõrjuma eemale, meile sirutatud äraandliku kommunistliku käe. — Et tee meie jeda mitte, siis langeb warsti meie ametiühinguline liikumine jälle rujukets.

—s.

Rahwuswahel. Ametiühingulise Liidu juhatusese koosolek. Rida tähtsaid otsuseid.

Nowembri lõpul pidas Rahwuswahelise Ametiühingulise Liidu juhatus Amsterdamsis koosolekut, millest wõtsid osa: B. Citrine (Inglismaalt), S. Jakobson (Taaniist), E. Jouhaug (Prantsusmaalt), Th. Leipart (Saksamaalt), C. Mertens (Belgiaist), R. Tayerle (Tshehoslowakkiaist) ja peasekretär Joh. Sasjenbach. Wastu wõeti järgmised tähtsad otsused: R. A. Liidu nõukogu kutsutakse kokku 1929. a. 24.—26. maini Praagas. Enne nõukogu koosolekut peetakse järjekorraline juhatusese koosolek 22. mail ja rahwuswaheliste kutsesekretariaatide konwerents 23. mail sealsamas. Nõukogu koosolekud on awalikud, see tähendab nendest wõiwad pealtkuulajatena wõtta osa kohalike ametiühingute liikmed, ajakirjanduse esindajad ja teised kutsutud külalised. Edasi otsustati kutsuda nõukogu koosolekutele külalistena osa wõtma nende maade ametiühingulised keskliidud, kes pole seni astunud R. A. Liidu liikmeks. Selle all mõeldi peamiselt meretaguste ametiühingute liituid (Ameerika, Austraalia jne.), sel seetõttu on juhatus oma esindajate kaudu wõtta osa rahwuswahelisest töökonwerentsist Genfis, mis peetakse umbes samal ajal. Sel moel pakutakse eemalsetes wäldes ametiühingutele võimalust lähemalt tutwuneda R. A. Liitu kuuluwate ametiühingute ülesannetega, töötamiswiisidega ja organisatsioonilise kujuga.

Edasi kohustati sekretariaati järgmiseks

istungiks wälja töötama kawa, kuidas korraldada raskusi teelt, et ka need ametiühingud, mis alles organiseerimisel ja mille liikmemaksud liig wäikesed, saaksid liituda R. A. Liiduga.

Juhatus arutas läbi ka paljud toetuse palwep ja püüdis neid oludekohaselt rahuldada.

Edasi otsustati kutsuda kokku noorte ja haridustööd korraldawa ametiühinguline komitee, kes hakkab arutama peamiselt haridustöö juhtimist noortööliste keskel. Operatsioonide ja ametnikkude rahwuswahelise kutsesekretariaatide soowiwalbuste kohaselt otsustati paluda neid oma esindajate kaudu wõtma osa komitee koosolekust.

Nõukogu koosoleku päewakorda otsustati paigutada erilise punktina tööliste ja ametnikkude puhkeaja küsimus. Et küsimust põhjalikumalt ettewalmistada, saadetakse kõigide maade keskliitudele anteetleht küsimistega — kui pikk peab olema suwine puhke-aeg, kui suur puhkeaja festes palk, kas on juba mõnel liigil palgalistest puhke-aeg seaduslikult wõi kollektiivlepingute kaudu kindlustatud jne.

Lõpuks kuulati ära rahwuswahelisest töökonwerentsist saawõtja aruanne ning arutati läbi lähema konwerentsi päewakord.

Rahwuswahelise Ametiühingulise Liidu juhatusese järgmine koosolek peetakse 29. ja 30. jaanuaril 1929. aastal.

Eesti merimeeste palgaoludest.

Põhipalk kõigub 160 ja 35 krooni wahel.

Meremehe elukutse on üks neist, mida laialistes hullkades tuntakse õige wähe. Tugewad, julged, wõnkuwa sammuga mehed, resoluutse otsustamiswiimega, järskud, aga otsekohesed inimesed — ja see on kõik, mis teatakse meremehest. Reegi kuimamaa elanikkudest ei tea qimatagi, millist wäewa tu-

leb laewatöölisel üleelada, kuidas ta hambaid lõigijema panewa külma ja nahtaparaku kuuma, huluwa tormi ning kõrwetama päikese, ladistawa wihma ja keerlewa lumetuisku käes ühtewiisi peab rühkima teha tööd, jageli wiimast jõuraaju pingutama, et ärawõita looduse jõudusid ja päästa teise wa-

randust ja oma elu hukkumiseft. Hädaohud wahiwad iga filmapilt meremehele näkku ning ta kindel otjustamiswõime, külm weri ja teritatud kohusetunne on tihti ta ainjateks pääftjateks.

Näib wastuwaaidlematu olewat, et ini-meestele, kes iga filmapilt riskeeriwad oma eluga ühiskonna kasuks, peaks ka eriliseft tajutama töowaew.

Kahjuks pole see aga tegelikus elus ometi nii. Meie fäes on Eesti Laewaoma-nikkude ühijufe poolft 1. aprillift f. a. maks-ma pandud meremeeste palgatariif, kust selgub, et tajuwufe poolest on meremehe futje üks halwemateft.

Nõnda leiame selleft tariifift, et kapte-nid faawad pshipalka kuus 160—120 krooni; tüürimehed 100—65 fr.; mehaanikud 140—75 fr.; meeskond 65—35 fr.; masinamehed 72—46 krooni. Wälismaistel sõitudel mak-setakse neile wastawalt toodud liifidele 8 naelast funi 3 naelani elufalliduslija. Üle-tundide eest tajutakse 0,75—0,40 fr. Ja see on ka kõik, mis faab meremees.

Sama palgatariif määrab aga ka kind-laks tööaja, mis on rajatud kahe-wahi füs-teemi alufel, f. t. tuleb teha 12 tundi tööd, peale piiratud arwu masinameestonnast, kelle kohta maksab kolme-wahi norm.

Kui aga waadelda edasi neid tööaja norme, füs selgub, et meremehe tööaja pii-ramisest wõib üsna lihtfakt üle faada ja weritada tööpäewa lõpmatufeni.

Punkt 3 räägib, et waba wahiajal wõib mehi kasutada järgmisteks töödeks, ilma et selle eest õigus oleks ületunnitafu nõuda: 1) laewa manöwreerimiseks, nawigeerimi-seks, ja töödeks, mis tarwilikud laewa, ini-meste elu wõi laadungi julgeolekufks; 2) proowimanöowriteks tulekaitfe-, paatide wõi waheseinte uste manöowri alal; 3) abi-andmisel teiste laewade wõi inimelu pääft-misel; 4) tuha tõstmisel, pumpamisel, füte tõstmisel referwpunkriteft ja muud j a r n a s e d l a e w a s m ö ö d a p ä ä s e m a t a t ö ö d.

Nõnda wõib igat tööd wiia sõnade „ja muud jarnafed laewas möödapääsemata tööde“ alla ning mitte ühe ainfa ületunni eest mitte midagi maksta.

Arwestades meremeeste raske ja furna-wa tööga, tuleb neid palganorme pidada enam kui mitterahuldawateks. Wõtte kas wõi asjatundja kapten, kes hulk aega kulu-tanud õppimiseks, faab 120—160 fr. palka, ehk tüürimehed ja mehaanikud, — jälle eri-teadlased omal alal — faawad funi 140 fr. Rõnelemata weel meeskonnast, kelle teenis-tus ei tõuse üle 75 fr. kuus — muidugi oma jõogi juures.

Kuid need palgad õfutuwad weel arme-tumaks, kui arwestame sellega, et suur oja meremehe talwekuudel, mil seifab nawigat-sioon, peawad olema tööta. Suwel teenitud palgast peab neile ja nende perekondadele jatkuma ka talwe üleelamiseks. Aga on see 45—75-kroonilife palga juures wõimalif? Muidugi mitte ning selletõttu peawadki meremehed talwel, mil meil tööpuudus ül-difelt suur, kannatama kõige terawamat puudust.

Eesti Laewaomanikkude ühijus pani need näljapalga normid maksma hoolimata Meremeeste Liidu korduwateft palgakõrgen-dufe nõudmistest. Seda wõis ta teha selle-tõttu, et weel pole koondunud kõik mere-mehed oma liidu ümber. Praegu lõpeb laewasõidu hooaeg, fajanded meremehed asu-wad kuiwale maale — ärge unustage, et teie kohus on astuda Meremeeste Liidu liikmeks. Tehke kihutustööd ja selgitage ka teistele oma kaasteenijatele, kellega puutute kokku, et neid näljapalga norme pole wõi-malif teiffti tõsta, kui organiseeritud palga-wõitlufe kaudu, mida wõib teostada edu-kalt Meremeeste Liit ainult füs, kui ena-mus meremeestest on koondunud Liidu ümber.

Praegu nõuab Meremeeste Liit, et lijak makswatele palganormidele antafse laewa-omanikkude poolft meremeestele prii sõõf. See on wäikene soodustus, kuid ta aitab füiski õjaltki parandada meremeeste olu-forda. Ühife organiseeritud jõuga wõites kätte kas wõi sellegi paremufe, ammutame julgust ja jõudu edaspidiste suuremate sam-mude astumiseks. Sellepärast õlgu iga meremehe efmene ja katgooriline käst, mida ta peab läitma: astu Meremeeste Liidu liikmeks.

—5.

Tööline!

Oled Sa juba ametiühingu liige?

Ainult ametiühingu kaudu wõid oma elutingimusi parandada!

Mõnda Rootsi tööoludest ja töölisühingutest.

Wäljamaalaste olukord Rootsis.

Et meil tööpuudus aast-aastalt terawama iseloomu on omandanud, sellepärast on paljudki töölised huvitatud wäljarändamisest teistes maadesse, sinna kus töötingimised paremad. Raugematesse maadesse, Ameerikasse ja Austraaliasse rändamast takistab aineltse jõe puudus; küsimuse alla võiks tulla ainult meile lähemad naabermaad.

Endisel ajal oli Wenemaa kohaks, kus eesti töölised teenistust leidid; praegu peajeb sinna waewalt keegi muu, peale kommunistlike kihutustöö tegijate, kellel kodumaa pind liig palawaks läinud. Lähema teist maadest, kus tööpuudus enmast wäga tunda ei anna ja palgad wõrdlemisi rahuldawad, oleks Rootsimaa. Et meil mõnedes ringkondades selle maaga „sõbrustamine“ käsil, siis ei tohiks ka töölistel üsna huwitujeta olla, kui wõrd sellest „sõbrustamisest“ töölistel kasu oleks.

On seal tööd leida, mis jugsed palgaolud ja kuidas sinna pääseda?

Nagu juba öeldud, praegu iseäralist tööpuudust seal ei tunta ja palgad on keskmisel käsitöölisel 300—500 krooni kuus.

Toiduained on 3—4 korda kallimad kui meil, niijama ka lõbustused ja raudteesõit.

Tööstusejaadused — nagu: riided, saapad, jne. on meie hindadega wõrdsed ehk mõnes asjas jugu kallimad. Kortserid wast 50% kallimad, aga selle eest vähemalt 100% paremad. Ühesõnaga, rootsi tööline wõib elada nagu meil 150—250 krooni kuus teenides.

Töölisest on ametialade järele 75—90% ametiühjuse liikmed. Terwest rahwarwust on iga kaheteistkümnnes inimene ametiühjuse liige. Ei ole ametiala, kus mitte kollektiiwlepingud makswad ei oleks.

Rootsi ametiühjuse liikumine on juba aastat 50 wana ja pole tunda saanud sarnaseid suuri laastamisi nagu meil.

Ennemast oli iga ametiühjuse liige automaatselt ka ühes sotsiaaldemokraatlike partei liige; sest teatud % tema ametiühjuse liikmemastust läks s.d. partei heaks. Nõorsotsialistlike liikumistega kõwenes ka wõitlus sarnase parteilise diktatuuri vastu ja nüüd juba ligemale 20 aastat on nad

sarnasest ametiühingute „lastehaiguselt“, nagu nad ise ütlewad, wabad. Liikmemastud on meie oludega wõrreldes kõrged; aga selle eest on ka iga liikmel õigus haiguse ja tööpuuduse korral mõjuwat toetust saada. Käesolewal aastal awati isegi suurem kool Brunswiki linnas, ametiühjuse tegelaste ettevalmistamiseks. Igal ametiühjusel on oma palgaline asjaajaja, ükfitud ühingud on koondunud liitudeks, kellel mitu palgalist tööhõudu. Viidud kofku moodustawad ülemaalse keskkliidu, kelle teenistuses terwestaap ametnikke ja kelle aastane sissetulek ulatab miljonitesse kroonidesse.

Keskliit seisab ühenduses rahwuswahelise ametiühjuse liiduga Amsterdamis.

Et seal juba kauemat aega poliitiliste parteide küli ametiühingutest eemal hoitud, sellepärast on nad niifaugele jõudnud et isegi seaduseandluses nende mõju kaubsel teel märgata wõib ja nende nõudmisi arwesse wõetakse. Wäljaspool keskkliitu seisawad mõned ükfitud jündifalisklikud ametiühingud, kes oma ümber ükfituid metsa ja lauawabrikute töölisi on jõudnud koguda; neidki enam põhjapoolsetes maakondes. Kommunistid pole omaette ametiühinguid loonud, waid on kuni seniajani teistega ühes töötanud.

Wiimasel ajal on aga ka seal poolt hakatud parteipoliitilist kihutustööd ametiühingutes tegema. Kommunistlike partei keskkomitee on kõigile partei osakondadele ringkirja saatnud, milles ette pannakse ametiühingutes kommunistlike rühmitusi asutada, kes omas tegewuses täiesti kompartei eeskirjade järele peawad toimetama.

Keskliit omalt poolt juhib ametiühingute tähelepanu sellele, kui kahjulik sarnane parteiliste rühmituste tekkimine ametiühingutes on ja hoiatab selle eest.

Peale rahwuswahelise liitumist on mitmed ametialad weel liitunud nõndanemetatud „Skandinaawia liiduks“ mille hulka loetakse Rootsi Norra, Taani ja Soome. Mõnda näituseks on nimetatud maade rätsepätöölise liidud omawahel kofku leppinud üksteist palgawõitluse korral toetada. Minul oli juhus käesolewal juwel Norra rätsepätöölise kongressil nende aruannet kuulda, millest sin toon mõned tähtsamad wäljawõtted.

Liikmete arv nende nelja maa rätsepatoõliste liidus kokku tõusis 23,410 peale. Nendest — Taanis 9,917, Rootsis 10,066, Norras 1,264 ja Soomes 2,163.

Taanimaal kannatas ligemale $\frac{1}{2}$ liikmete arvust 1927. a. tööpuudust ja on liidu poolt töötasuoleku toetust 366,489 päewa eest 740,983 krooni maksetud.

Rootsis 27,653 päewa eest 45,566 fr.

Norras oli möödunud 1927. aasta olnud üks halwematest. Terwelt 20% rätsepatoõlistest on olnud töötaja ja liidu poolt selkorral toetust jaanud 73,387 fr.

Soomes olid paar vähemat palgawõitlust olnud ja mitmesuguste toetustena liikmetele abi antud 46,919 sm.

Need on summad, mida meie weel uneski ei julge näha ja räägivad kõige selgemat keelt ühte hoidmise ja teiste maadega liitumise kasu.

Wäljamaalastel aga Rootsis tööd saada, ojutub pea võimatuks, sest uue leabusega, mis maksma hakkas 7. jaan. 1928. a. ja kestab kuni 31. det. 1932., on see õige kitsendatud.

Täga wäljamaalane on sinna jõudes kohustatud kohe üles andma ja tarwiliste paberite ja lubadega tõendama; mis otstarbekas ja kui kauaks ta mõtleb Rootsi piirides wiibida.

Ilma iseäralise eraldi loata ei tohi keegi wäljamaalane Rootsis wiibida, wäljaarwatud ainult need, kes Rootsi alamana sündinud ehk nende, weel mitte abielus ole-

wad lapsed alla 21 aastat. Neil on lubatud Rootsis wiibida kuni 6 kuud.

Tööd otsida ei tohi ükski wäljamaalane ilma iseäralise loata. Sarnase loa wäljaandmise korral peab aga lotjaalkomisjon enne järgi kuulama sealse ringkonna tööandjate ja tööliste organisaatsioonide arwamist, mille piirkonnas wäljamaalane tööd tahab otsida. Ei ole neil organisaatsioonidel midagi selle vastu, siis alles võib lotjaalkomisjon töötajamisi loa wälja anda, seda ja ühtlasi ka ametiala ning töötajamisi piirkonda töötajaja paberitesse märkides.

Kui nõutakse, võib lotjaalkomisjon ka loa tagasi võtta. Sots. kom. otjuse peale edasihaebust ei ole.

Trahwid nende määruste vastu ehmise eest on mitmesugused; kõiguvad 10 kroonist kuni 500 kroonini. Meelega enesest waleteadete andmise eest võib trahw tõusta kuni 5000 fr.

Samase trahwi alla langeb ka wäljamaalase teenistusje wõtja.

Kes ilma tarwiliste lubadeta wäljamaalast aitab sisse tuua, langeb kuni 2000 fr. trahwi alla. Kui keegi, kes sealt juba ford wälja jaadetud, ilma iseäralise loata tagasi tuleb, siis trahwitakse kuni 6-kuulise wangistusjega ja pärast seda jaadetakse uuesti wälja.

Nagu sellest näha on seal wäljamaalastel töösaamine võimata raskets tehtud.

Ametiühijustel on selle juures oma juurõna ütelda. S. Martinson.

Streik, mis kestnud 137 aastat.

Wasserburgi pagarifellide esimise streigi algus 1471 a. ja lõpp 1607 a.
Ametiühingud 500 aasta eest.

Hiljuti uuris üks ametiühinguline ajalooteadlane Inni jõel asuwa Wasserburgi raeoja arhiivi ja leidis sealt õige huwitawaid materjale wanaaegsete „ametiühingute“ tegewuse üle. Oma uurimuste tulemuste alalt jutustab ta järgmise huwitawa loofese:

Kaugel maailmakäraast, all Inni orus, seal kus jõgi on laskunud mägedelt alla, elab vaikelt wana Wasserburgi linn. Tema asutamisaastad ulatavad küll tagasi Rooma aega, millal see ümbrus kuulus Rooma riigi prowintside hulka ja Inni org kujutas enesest tee, mille kaudu sündis roomlaste

kauplemine germaanlastega. Wasserburgi linn on ehitatud saaretaolisele maa-alale, mida piirab lai ja õige kiire jooksupuuga Inni jõgi, muutes linna keskajal ärawõitmata kindluseks. Ürgaegsed kirikud ja mitmekordsed jalapäraste käikudega majad kujutavad enesest tükkise wõltsimatut keskaga. Rohukas, aga siiski õige maaliline wana puusild strutab end üle Inni ja juhüb läbi wägewa wärawa igat külalist otje wana kindluse müüride wahesele.

Keskajal woolasid pea kogu Weneetia kaubad üle Alpide mööda Inni orgu Salzburgi, Ruffsteini ja Wasserburgi kaudu

Donaule ja wanadesse Lõuna-Saksamaa linnadesse. Seda teed mööda liikusid ka waenulikkude poolte sõjaväed Itaaliasse ja vastuoksa. Sel ajal õitjes lofsakalt Wasferburgi kaubandus ja käsitöö. Üks 43 weinikellert ja arwamata hulk wõõrastemaju hoolitseti juba 1464. aastal arwurikaste reisijate mugawa peatuse eest. Eneseft mõis-tetawalt oli õige tugewasti arenenud liha- ja pagaritööstus ja meistrid teenisid ränka raha. Selle wastu makseti sellidele õige wiltsjat palka. Üksikute käsitöömeistrite sulased, eestkätt aga pagari- ja lihunikmeistrite sellid olid juba tol ajal koondunud oma ametiühingutesse, mida siis hüüiti tsehhideks. Eftalgu oli neil tsehhidel puhtusulised ülesanded, kuid hiljem muutusid nad sellide majanduslikkude ja lotjiaalsete nõudmiste eest wõitlewateks organisatsioonideks.

Eftimene pagarijellide reeglipärane streif fektajal puhkes wanas Wasferburgis. Wastal 1471 awaldas pagarijellide tsehh palga-fõrgendamise nõudmise, leides et nende „leiwaisade“ teenistus on liig suur. Kui ettewõtjad liikkasid selle nõudmise tagaft, jättsid pagarijellid täielikus üksmeeles töö seisma ja pidasid ära protestikoosoleku ametiühingu majas, mida hüüiti pagari-tsehhiks. Asjata püüdis linnanõukogu wastataseid lepitada. Kuna lõpuks andis end

tunda leiwapuudus, otjustasid linnaifad lu-bada meistritel ajuda küpsetama leiba ka õppimata ja abijõududega. Pagarijellide kaebus Baieri hertfogile seejuguse talitamis-wiisi üle ei toonud abi. Wastuoksa, paljud jellidest heideti õjegi wangitorni ja lõpuks aeti nad kõif linnaft wälja.

Seejugune oluford, kus leiwaküpsetamine jündis ilma pagarijellideta, kestis kuni 1608. aastani. Wastawarem ilmus üks falkfond jellisid raekotta ja tugenedes wanale õigusele, nõudis jellide uuesti tööle wõtmist. Aga waen nende wastu oli õjegi 136 aasta pärast streigi algust nii suur, et neid ei tahetud lasta enam töökotta. Lõpuks wõtsid pagarijellid appi õjhe wanaaegse keiserliku käsukirja, mis antud jellide oma-aegsele juhile Hanns Eggolfile ja mille põhjal kindlustati pagarijellidele kogu riigis erilised õigused ning wabadused. Hertfogi waheltõbitusel jõlmiti Wasferburgi raekojas 10. oktoobril 1608. a. leping meistrite ja jellide wahel, mille järele lõppes 137 aastat kestnud streif. See oli eftimene ja kõige pikem streif pagaritööstuses. Suwita-w, et ka juba sel korral tarwitati organi-seeritud õppinud tööliste streigiwõitluse nur-jaajamiseks wäheteadlikkude õppimata streigimurdjate abi.

Nahatöölise kutsefekretariaat.

Järjest edasijarenenud organiseerimistöö.

Sellele pandi alus ligemale 20 aastat tagaft Saksamaal Stuttgardis.

Wiimase kongressi aruande järele, mis ära peeti Londonis 17—19 aug. 1927. a. oli seal liitunud 14 maalt 24 liitu 284,183 liik-mega.

Peale selle on liikmete arw weelgi suurenenud. Käesolewa aasta jooksul on juurde tulnud . Inglismaa parfaltöölise liit 5000 liikmega, Inglismaa jalandude tööliste liit 7000 liikmega ja Soome nahatööliste liit 3400 liikmega.

Wäljaspool seisawad suuremateft maa-deft weel Nõukogude Wene ja Ameerika-õhisriikide nahatöölise liit, ning mõned wäiksemad maad, mille hulka ka meie Eesti tuleb arwata. Kutsefekretariaadi peaulesanne seisab palgawõitluse korral liitunud õhinguid toetada. On mõned maal

juurema streigi ehk lokaudi korral kutsefekretariaati liitunud õhingul wõi liidul abi waja, siis on tal õigus seda saada oma wõitluse lõpule wiimiseks. Wõtub aga wõitlus suurema ja laiemaga ulatuse, mis sekretariaadi kasjale üle jõu käib, siis on sekretariaat kohustatud seda abi, ametiühjuse inter-natsionaali kaudu, kõigilt liitunud maadelt nõudma.

Wõõrawad aga abisaamise palwega wäljaspool kutsefekretariaati seiswad liidud wiimase poole, siis omab see enam kerjuse ilme ja abi, kui seda antafegi, on

armuand aga mitte õigus.

Seda pangu tähele meie ametiühingud, feft kõif seisawad warem ehf hiljem tähtsa ülesande, palgawõitluse eel. S. M.

Ungari ametiühingute ülemaalse liidu eeskujulist aruanne

Kui loetleda sõja ja rewoltsiooni, walge ja punase terrori läbi tugewasti kannatada saanud ametiühingulisi liikumisi, siis kahtlemata peame siin esijoones mõtlema Ungarile. Mis aga selle maa ametiühingute seisukorra eriti raskets kujundab — kõrwale jättes poliitilised riigipöörded — on maa-alaliste ümberpaigutuste, läbi lootusetuks kujunenud majanduselu. Teame ju kui raskelt peawad igal ajal ametiühingud mõitlema maades, kus majanduslik oluford pikemat aega halb, seda raskem on mõitlus Ungaris ja ka Austrias, kus praegu on seisuford sarnane, et endisest riigist on eraldatud suured maakohad, kus walmistatakse tooresaineid, kuna pealinnas ja selle ümbruses asuwad aga ainult ümbertöötawad tööstused.

Mis puutub põllumajandusse, mis Ungaris praegugi majanduselus etendab tähtsamat osa, siis aitab, kui ülema, et hoolimata 1923. aastal alanud maareformist, suurem osa maad kuulub ikkagi suurmao-omanikkudele. Mõisnikke on tuhandeid ja nende kasutusjes olevate maade suurus on 10.000—100.000 jochini.

Kõik need asjaolud põhjustawad töölistonna madala elujärje. Juba enne sõda oli Ungari tööliste elustandard (kui elatismiinumiksi wõtta 100) ainult 76,3, praegu on see ainult 60,6 ja 1921. aastal isegi 42,1. Siiski, kõigist raskustest hoolimata kasvab järjest ametiühingute liikmete arv. 1927. a. oli neid ülemaallises liidus juba 127.422, kuna enne sõda sinna kuulus ainult 51.510

inimest. See kõik annab head tunnistust Ungari ametiühingute liikumise wastupanujõust, eriti sellestõttu, et Ungaris weel praegugi puudub koosolekute — ja ühinemismahadus. Igast koosolekust ja isegi igast töökodade konwerentsidest, kuigi päewakorras puht majanduslikud küsimused, peab teatama politseile, kes siis sinna läkitab omad kontrollelitajad.

Kui arwestada selle waewaga, mis teineford wajaalik, et mõne palju õnnelikumas korras olewa maa ametiühingute keskliidult saada täpseid andmeid nende tegewuse kohta, siis ostame mitmewõrdselt hinata seda kulu ja waewa, mis Ungari ametiühingute keskliit näinud, wäljaandes saksakeelse aruande Ungari ametiühingulise liikumise, mitte ainult wäga asjaliku ja täpsete statistiliste andmetega, waid sealjuures ka wäga eeskujulikult maitserikka.

Selles sekretär Karl Beyer'i toimetatud raamatus ei leidu andmeid üksi Ungari majanduselu kohta üldiselt, waid seal on peatükke ametiühingulise liikumise rahalisest seisukorrast, palgatingimustest, üksikute kutsete suuremate ametiühingute ajalugu graafiliste piltidega jne.

Läbilugenud raamatu ja silmitsenud pilte neist toredatest ühingute kodudest ja majadest, mida ungarlased loonud hoolimata igajugustest raskustest ja segadustest, siis ei tunne teie mitte üksi rõdmu, waid ka kindlat usku selle maa järjest tõuswa ametiühingulise liikumise.

Organiseerimata töölistele järeilmõtleamiseks!

Miks ja kuidas on muutunud töötingimused.

Organiseerimata tööline harilikult ei waewa oma pead palju sellega, misjagustel eeldustel on võimalik tagajärjekas ametiühinguline töö, waid teda huwitab ainult see, milliseid suuri saawutusi (millest tema ju alati osa saab) võib muretseda teatud liikumine. Kui siis mõni palgaliikumine on õnnelikult lõpule wiidud, siis organiseerimata astub ühingu liikmeks. Aga niipea kui teineford palgawõitlus ei kujune nii, kuidas ta lootnud, pöörab ta uuesti ühinguile selja.

Sarnane ülalpidamiswiis on äärmiselt huffamõistetaw. Ametiühinguid ja nende

tegewust waadelda ainult enam-wähem korraläinud palgawõitluse organisatsioonidena, on wale. Kuigi ametiühingute peategewus pöörduw paremate töötaasu — ja tingimuste parandamisele, siis sellepärast, ei piirdu ta t ä h t s u s ainult sellega.

Ametiühingud tekkisid ülemineku ajal, kui noorkapitalism oli arenemas suurkapitalismiks. See oli aeg, kus majanduselule pitjati wajutas mitte enam kitjas käsitööstuslik walmistuswiis, seespool riigi piire, waid wabrikud suurte töölisthulkadega ja laialdaselt korraldatud tööjaotusega. Seda võimaldas raha eest ostetaw tööjõud, 19.

aastajal wabastati talupojad pärisorjusest. Nad jäid tööabinõudeta ja kasutada polnud neil muud kui oma tööjõudu. Piiritu inimese tööjõu wäljakurnamine ja masinlik produktioon suurendasid alataja palgatööliste wäge.

Sel ajal pühitses kapitalism oma wõidukäiku. Ta wõis wabalt ja takistamatult lapsi ja naisi päewad ja ööd aheldada masina taha. Selle tagajärg oli, et nende tööinimeste keskmine eluiga waewalt ületas 30 aastat. Alles siis, kui tekkis kartus, et pikapeale enam ei jattu tarwilikku arwu mehi sõjawäkke, oli riigiwalitjus sunnitud wähele astuma.

Miiugune oli seisuford, kui oja töölist, arusaades oma kurwast eluforraft, hakkasid energiliselt mõtlema ja tegutsema oma oluforra parandamise sihis. Kes praeguust oluforda wõrdleb tolleaegslega, see peab tahtmata tunnistama, et töötingimused on palju muutunud. Mitte ainult palgakõrguse ja tööaja suhtes, waid kõikidel aladel. Just sellest seisukohast lähtudes on organiseerimata tööline kohustatud waatama ametiühingulisele tööle.

Peale sõjaaegne edu on suurendanud ka

tööliskonna mõju just tänu tööliste organisatsioonidele. Aga niikaua, kui püsib kapitalistlik majandussüsteem, niikaua saawad ka tööliised alati wäljakurnamise kaudu kaswatama erakõikute kasu. Sellepärast on wäga tähtis, tööõigust edasi arendada, et ta kapitalistliku majanduswiisi kestes wõimalikult mõjuwamalt kaitseks töölist kurnamise eest. Peale selle tarwis ametiühingute wõimu selles sihis liikuma panna, et riigi seaduste kaudu tal oleks õigus kaasa kõnelda majanduselu korraldamises ja tööliste nõudmistele läbiwiimiseks.

Sellega on lühidalt ametiühingute lähemad ülesanded ära märgitud. Sellestki wõib organiseerimata näha, et mitte ainult tööliste palgatastmise ei paranda tööliste elujärge. Selleks otstarbeks on palju enam tähtjad terwe rida igasugu nõudmisi, mis osalt juba teostatud, aga weel laiendamist ja wäljatöötamist nõuawad ehk jälle hoopis uued ja alles algatusel on. Selleks et kõik need kawatjusjed tõeks saaksid pangu iga tööline käsi külge. Iga üksiku tegewusetuks jäämine teeb terwele tööliskonna asjale ainult paha. Seda organiseerimata kindlasti ei soowi, sellepärast astugu ta otsekohe ühinguks ja töötagu kaasa.

Töölisühingute elust Tartus.

Kui kurb see ka on, ent töölisühingute eluhoon lööb weel liig, liig aeglaselt; wäljaarwatud ehk mõned üksikud erandid. Tegewus ei taha areneda nii jõudsalt, kui see tarwilik oleks, et midagi ettewõtta tööliste oluforra parandamiseks. Tegewus piirdub waid juhatusel, üldkoosolekute ja mõnel ühingul ka piduõhtute pidamisega. Millest see seis tingitud, on raskesti purustatav päffel. Küllalt takistusi teeb töölisklassi üldine tagasihoidlikkus, pigemini wiist küll loidus ja wähest osalt ka wilunud ning aktiivsete tegelaste puudus.

Tartu Töölisühingute Keskkliidul ei näi tahtmise puudust olewat organiseerimise arendamisel. Peeti laiendatud nõupidamisi, lasti wälja üleskutsje jne. Needki algatusjed oleks mõinud rohkem tulemust anda, kui kõik ühingud oleksid keskliidu ettewõtteid solidaarselt toetanud. Rahjuks seda ei

tehtud. Keskkliidu ja mõne ühingu wahel walitseb weel mingisugune ebamäärane „sõjaseisuford“. See peab kaduma; mida warem, seda parem.

Rätsepätöölise ühing pidas hiljuti ülelinnalise rätsepate koosoleku, kus otsustati hakata eeltöid tegema palgawõitluse algamiseks, kui teisel teel wahelkordi lahendada ei saa. Samase koosoleku pidasid ka naha-ööliised.

Puutööliste üldkoosolek oli 25. now., kus muuseas wastu wõeti resolutsioon palgalaammäärade konwertsiiooni asjus. Ligemal ajal teewad seda ka teised ühingud.

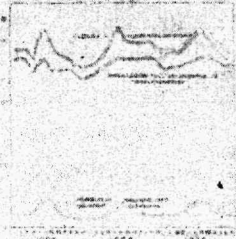
Metallistid awasid oma senini seisnud raamatufogu, mis on tarwitada ühingu liikmeile igal neljapäewal kell 7—9 õhtul.

Trükitööliised töötawad wäiksel oma nelja seinu wahel.

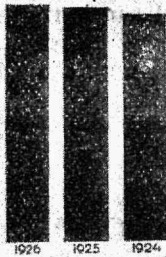
RÄHIVÄ TÖÖLISI JA TÖÖLISTE KOOSIENS SUURITÖÖSTUJES

OCCUPATIONS DE LA POPULATION ET REPARTITION DES OUVRIERS DANS LES GRANDES ENTREPRISES

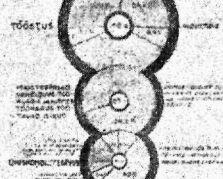
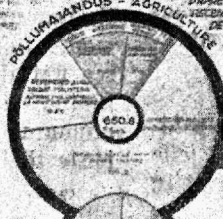
POHJANMAAN
TÖÖLISTE SIIV
NOVERI DES TRAVAILLEURS
DANS LES GRANDES ENTREPRISES

NOHJANMAAN
SIIVINTEI SIIV
NOMBER DES TRAVAILLEURS

YHÖSKUNNALLISET KUNTIJES
OCCUPATIONS IN CLASSY SOCIALS

NOHJANMAAN
KUNTIJES SIIVINTEI SIIV
REPARTITION DES
OUVRIERS DANS
LES GRANDES ENTREPRISES

Kasutage talipühi lugemiseks.

Töölisel jääb harilikult tööpäevast nii vähe aega üle, et ta ei saa kuigi palju töötada oma enese, oma teadmiste täiendamiseks. Nõu ja raske töönädala järele on ta nii väsinud, et nädala puhkepäevad kuluvad talle lõna otsemas mõttes jõu kogumise ajaks. Pealegi tuleb neid päevi veel kasutada oma majapidamise korraldamistöödeks, nõnda et aega jääb üle vaevalt ajalehe kergete teadete silmitsamiseks.

Worsti jõuavad kätte aga pikemad talipühad, mis tänawu eriti sattunud seejügu

päevade peale, et pühade rida katub pea terve nädala. Oodatava pakase tõttu pole niist kellegil tuju ka kauemaks välja wabasse loodusse jääda, nõnda et tuleb suurem osa ajast saata mööda kinnises ruumis. Ja seda peafidiki töölised, eriti aga ametiühingute tegelased, ära kasutama lugemiseks. Praegune aeg ja töötamistingimused nõuavad ka töolistelt teadmisel. Mida enam tules tööliskonna hariduslik tasapind, seda paremini oskab ta ka oma huvide eest välja astuda ja paremusi kätte võita.

Mida siis pühade ajal lugeda?

Seftkätt muidugi neid raamatuid, mis selgitavad tööliste filmaringi ja aitavad tal leida lahendust ühiskondlikkudele küsimustele.

Olgu siin eestkätt juhitud tähelepanu tänavu sügisel ilmunud R. Dannebergi tööle „Töölisküsimine ja sotsialism“. Raamatu autor on osanud võrdlemise vahetel lehelülgedel selgitada hulga moodsa töölisküsimise probleeme, hästi lihtsas ja arusaadavas ning kaunis elavas keeles. Raamatu hind 40 senti.

Edasi R. Rautsky „Sotsialismi põhimõtted“. Ei tarviise wiist peatuda selle raamatu juures pikemalt, sest juba Rautsky nimi üksi on sellele raamatule kõige paremaks soovituselks. Wana, loomusterikas, wäleda süle ja sõnaga sotsialismi suurteoreetika on selles raamatutes kokkufurutud wormelites andnud edasi moodsa sotsialistliku teooria tuuma, mida peab teadma iga tööline, kes tahab teadlikult suhtuda meie aja elumühtustesse. Raamatu hind 25 senti — sama palju kui maksab teadmise wäärtusega suitsufarkp.

Warem ilmunutest olgu nimetatud E. Zoonase „Ametiühingud“, mille hind 50 senti ja „Ametiühingulise liikumine meil ja wälismaail“ (hind 10 s.), mida on võimalik veel saada ladust piiratud arwul. Kriti peaksid just ametiühingulased neid raamatuid tähelepanelikult lugema ja hästi tundma õppima wabaametiühingulise liikumise põhimõtteid, mis on alguseks kogu liikumisele.

Siis ei tohi puududa tööliste jõululaualt L. Johansonini hiljuti ilmunud „Sotsiaalkindlustus“, mis annab kujuta ja hea ilme waate kõikidest kindlustuse liikidest, näidates ühtlasi misfuguses suunas peaks kindlustus edaspidigi arenema. See raamat puudutab elulisi küsimusi, mis nii lähedad igale töölisle. Raamatu hind 10 senti.

Ilufirjanduse alalt olgu juhitud tähelepanu R. Rumori uuemale tööle: „Sammud kaduwikku“. Kes pole veel lugenud, neile soovitame: „Rumori „Mürgine wiik“, Upton Sinclair'i „Sada protsenti“, Desberry „Põrgu saar“, M. Metfanurga „Punane tuul“, A. Gailiti „Nipernaadi“ jne.

Lugedes pühade ajal paari neist raamatutest läbi, on tööline wõitnud palju, sest ta on sellega wärskendanud oma waimu.

Kas iga tööline wõib autoomanik olla?

Ettewõtja, kelle koht on hullumajas.

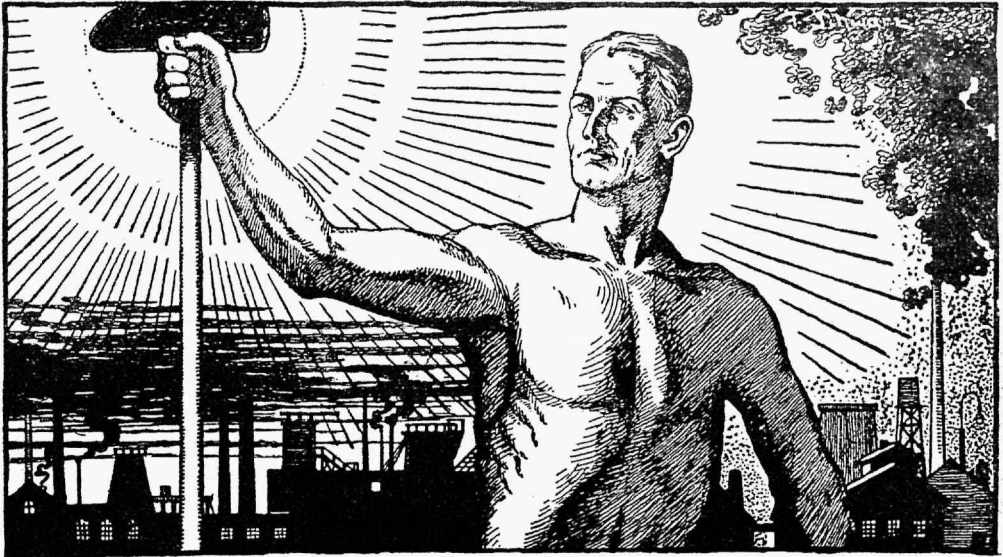
Uhe töötili puhul St. Louis (Ühisriikides) toodi palgatõstmise wastu argumendina seda, et 37% töolistest omawad autod. Sellepärast arwasid ettewõtjate esitaja, et ei ole tarwis palka tõsta, waid õigem olewat veel wähenendada. „The Daily News“ Filadelfiaist kirjutas sel puhul omas juhtkirjas: „Znimene, kes sarnase argumendiga esineb, kuulub õiguse poolest hullumajja? Ettewõtjalt, kes sarnast palgapoliitikat ajab, oleks sünnis töötamisõigus ära wõtta, sest et ta kahju teeb terwele ühiskonnale. Kui töolistele palka seewõrra wähenendada, et nad isegi automobiili ei jõua pidada, siis häwimeks automobiilitööstus suuremalt jaolt täielikult. Selle tööstuse edu oleneb suuremal määral pea täielikult palgatöolistest ostujõust. Mõte, et töölisle peab maksma nii madalat palka kui võimalik, on äärmiselt ülekõhtune ja häbemata. Ta põhjeneb

moodsa majanduse põhimõtte täiesti walesti arusaamisel. Ettewõtjad, kui ka ärimehed peaksid end sarnastest mõtetest rutem kui muidu wabastama.“

Jalanõude ja nahatööstuse töolistele rahwuswaheline liitumine.

Inglise nahatöolistele liit 5000 ja inglise kingseppade liit 7000 liikmega on liitunud rahwuswahelise jalanõude- ja nahatööstuse töolistele sekretariaadiga.

1. jaanuarist arwates kuulub ka soome nahatöolistele liit 3300 liikmega samasse sekretariaati. See kaunis eestuju loodetawasti leiab järetegemist teistest maades, kus ametiühingud seni pole veel liitunud wastawate rahwuswaheliste kutsesekretariatidega.

Töö võim.

Välismaiseist ametiühingust.

Õnnetusjuhtumised ja põllumajandus.

Tulewase rahvusvahelise töökonwerentfi päewakorda on wõetud õnnetusjuhtumiste küsimus, et kaitset laiendada ka põllumajanduse peale. Kui tähtis see küsimus on, näitab rahvusvahelise maatöölaliste liidu awaldatud ülewaade Saksamaa kohta, millest selgub, et Saksamaal on põllumajanduses õnnetusjuhtumisi ette tulnud 1925. a. — 122.453 ja 1926. aastal juab 178.799 — tähendab 46% wõrra suurenenud. Ka meil masinajõu tarwimisele wõtmisega suureneb aastast aastasse põllumajanduses õnnetusjuhtumiste arv.

Tubakatöölaliste internatjonaal.

Kreeka tubakatöölaliste kongress otsustas liituda rahvusvahelise tubakatöölaliste kutsesekretariaadiga.

Samal kongressil muu hulgas kinnitati resolutsioon, milles protesteeritakse Roterdami konsulaadi tegumisi vastu, kes keeldus Kreekasse kongressile sõita soowivatele rahvusvahelise tubakatöölaliste liidu jaadikutele andmast wastawat wiisumi.

Kongressil awaldatud täidesaatawa komitee tegewusaruanne suure töösulu puhul tubakatööstuses kiideti heaks. Kongress otsustas ajutada töösulgude puhuks wastupanukassa ja arutas igasuguseid parandusi lotjitaalpoliitilisel alal. Seärnanis hoogsalt kawatsetakse tulewal aastal organiseerida naisi ja noori.

Ragu Rootsi titu-trust

niisama püüab ka Tšehho-Slowatia jalatööstuse wabrik „Bata“ wäljamaa turgusid oma kätte kiskuda. Alles hiljuti on „Bata“ Rumeenia walitjusele 1 milj. dollarit laenu pakkunud tingimusega, et Rumeenia jalatööstuse tolliraha alandaks.

„Bata“ on jaanud walitjuse käest oma maa tööstuse toetamiseks umbes 22 milj. Eesti marga suuruse summa toetuseks ja katjub selle abil oma töödega nõrgemaid maid üleujutada.

Rumeenia ametiühinguline ajakirjandus ei usu, et walitjus selle liimi peale lähaks, ajal, kus Saksamaa, Inglismaa, Skandinaawia riigid ja isegi Ameerika Ühisriigid kõigest jõust „Bata“ konkureerimise vastu püüawad wõidelda.

Kas just tollide kõrgel hoidmine on see kõige kohasem wõitlusabinõu ja palju sellest töölistel kasu, see annab kahelda.

Saapatööstuse arwustikku Wenest ja mujalt.

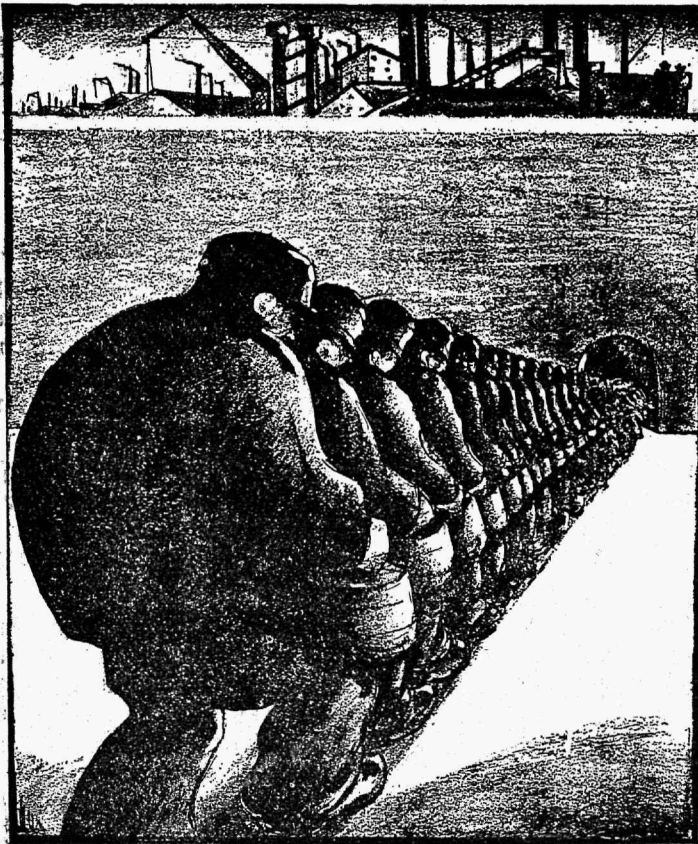
1912. aastal oli Wenemaal üle 100 saapawabriku 13,835 töölisega. Need jõudsid valmistada umbes 20% kõigest Wenemaa saapatoodangust.

Pärast sõda olid wabrikud, naha ja tarwilise jtsjeade puudusel sunnitud oma toodangut vähendada.

Alles 1922. aastast peale hakkas asi paranema ja 1925. aastal oli Wenemaal juba 36 riigistatud saapawabrikut 12,600 töölisega, kelle aastatoodang tõusis 10,500,000 paari jalanõude peale. 1927. aastal tõusis saapawalmistus wabrikutes 12,828,000 paari peale.

Peale selle on Wenemaal weel 18,533 fingsjeppa, kes ühes ametiühingute korralduses olewate tööstustega kokku 31 milj. paari jalanõusid aastas valmistawad. Ühes riigiwabrikutega tõuseb aastane saapawalmistus Wenemaal 43 milj. paari peale. 143 milj. rahwaarwule ära jagades teeks see iga inimese kohta 0,30 paari aastas. Wähe küll!

Teiste maadega wõrreldes oleks see: Itaalias 0,57, Poolamaal 0,90, Hollandis 0,95, Rootsis 0,99, Prantsusmaal 1,38 ja Sakjamaal 1,39 paari inimese kohta aastas. Kui palju Eesti tuleb, selleks puuduwad andmed. S. M.

Hommikul nukralt tööle.

Lugejatele.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus otsuse kohaselt hakkab „Töölise Hääl“ uuest aastast peale ilmuma üks kord kuus — iga kuu esimesel laupäeval. Selle otsuse tegi juhatus vastu tulles lugejate soovile, kes tahaksid leida numbris mitmekesisemat sisu. Kahe nädala tagant ilmuv „T. H.“ 8 leheküljelisena on aga ruumi poolest nii piiratud, et toimetus pidi jätma sageli käsitamata väga tarvilikud küsimused.

Uue korralduse juures loodab toimetus lehe materjali nii valida võivat, et see rahuldab kõiki ametiühinglasi.

Vanadele ja uutele sõpradele hääd uut aastat.

„T. H.“ toimetus.

Maailma rikkamad inimesed.

Ameerika uuema statistika järgi on maailma kõige rikkamateks inimesteks järgmised neli: John D. Rockefeller, Andrew Carnegie, Henry Ford ja Andrew Mellon. Esirinnas sammub muidugi Rockefeller oma ümargujelt mõdetud 320.000.000.000 sendilise varandusega. Lemale järgneb 120.000.000.000 sendiga auväärt Carnegie, kes kind kjuüniltjelt seletas, et „on hea ja läbus leinata inimest, kes sureb rikkana!“ Henry Ford — suur tööstur arvab enese olevat seejurgufe „väikeste“ varanduse omanikuks, mis võib ulatada üle 100.000.000.000 sendi ja mille ta on „teeninud“ autode müümisest. Melloni rahakotis leidub aga „ainult“ 112.000.000.000 senti, mis on vähe suurem Chicago pangahärra George F. Bakeri kapitalidest.

Neile kapitalmagnaatidele järgnevad seejurgufed, kui india viirft Nizam, siis Rockefeller noorem ja maharadshha Barodist, kes praegufel filmapilgul lõbutseb juurejooneliift Bariifis. Nende järele tulevad alles Vanderbilti, Jay Gouldi ja Rotshildi nimed, mis omal ajal seifid maailma jõukamate meeste eesrinnas.

Neid hiiglavarandufi pole ükski juutnud oma teenistufega kokku jaada, vaid ainult teiste inimeste, töölise furnamife abil. Kui näiteks Rockefeller oleks töölifena jaanud päewas meie töölife keftmife palga — 320 f., siis peaks ta oma praegufe kapitali kokkujaamifeks töötama ümargujelt 3.000.000 aastat, kusjuures ta ei tohiks sentigi kulutada ei söömifeks, kehafatteks ega millekski muuks.

Siit on siis selge, kui rumal ja alufeta on väide, nagu mõiks usin ja kokkuhoidlik töölifne jaada oma tööga rikkaks. Mitte tööpalka kokkuhoidmine ei too rikkust, vaid teiste koorimine.

Saksa töölise panga jõulufingitus tööliflastele.

Saksa töölise pank on 650-le Berliini algkooli lapselle teinud kauni fingitufe. Iga kool sai ühe hoiufassa raamatu 5 marga suurufe hoiufummaga. Raamat antafse koolijuhataja ärana gemife järele paremale ja andefamale töölisperekonnast päritolewale õpilasele. Raamatuga kaasas olewat hoiufummat saab õpilane hakata faputama alles 18-dal eluaastal. Nii meelitafte 650 õpilast paigutama oma väikefi kokkuhoidufid hoiufassasse, millest ühes kaswawa 5-margalife „põhikapitaliga“ moodustuks 18-aastafse noorele inimesele juba väike „tegemustapital“. Ühte aegu õpetab see kõiki väikefi maast madalast kokkuhoiule.

Seejurgufe fingitufega on töölise pank end korruga tutvustanud mitmele fajale töölisperekonnale, kellest paljud wabest täninigi ei teadnud weel panga olemasolust.

Ametiühinglased!

Tellige uuest aastast „Töölise Hääl“. Tellimishind 1 fr. 20 senti aastas, 60 senti pooles aastas.

Ketserliku ametiühinglase käsuõpetus.

Teine peatükk.

- 1) Ära käi ametiühingu koosolekutel.
- 2) Kui ja siiski lähed, jää võimalikult hiljaks.
- 3) Kui koosolek on hästi ettevalmistatud, tunnustata juhatusse ja teiste liigete ettevalmistustööd ebafohasteks.
- 4) Ära täida ühingu otjuseid.
- 5) Ära tee ühingu kasuks midagi, sest arvestada on kergem kui ise töötada.
- 6) Seepeale vaatamata ole haavatud, kui sind ei paluta kaastööle juhatusse. Kui sind aga walitakse, ära mine istungile.
- 7) Kui koosoleku juhatus küsib sinu arvamist, ütle, et sul pole midagi öelda. Pä-

raft jutusta kõigile, kuidas oleks pidanud tehtama.

8) Tee ainult hädatarvilikku; kui aga teised liikmed töötavad ennatjalgawalt, kaeba parteilikkuse üle.

9) Taju oma liikmemaks võimalikult hilja, ehk mis weel parem — jätta see hoopis tasumata, seni kui sind ähwardatakse ühinguft förwaldada; kaeba siis kõigile, et juhatus on ülekohtune ja tarwitab ju wastu wägivalda.

10) Sooli võimalikult wähe uute liikmete wõitmisest, — lasse teised jeda teha. Tahab mõni ametiwend sinu kaudu astuda ühinguusse, siis laida see nõu maha ja ütle, et ühing praeguste inimeste juhtimisel ei tõlba kuhugi.

Siendus.

„Töölise Hääle eelmises numbris ilmunud artiklis „Streigi õigus maksu seaduse järele“ on juhtunud järgmised segawad trükiwead, mida käesolewaga õienda palume:

Lehekülj 116, teisel weerul, teises lõikes olew teine lause tuleb lugeda: „Siit aga, kes süüdlane selles, et ta ühe wõi mitme isikuga kokku leppis eesmärgiga ässtitada maatöölisi streigile, karistatakse kindluse wangistusega 1 a. 4 kuust kuni 4 aastani mōnede õiguste kaotamisega“.

Ohf. 117, esimesel weerul kolmandas lõikes tuleb 3 lause lugeda: „Nähtawasti on määruse andmisel liiga laialdaselt tõlgitsetud ptis. § 26, mille järgi „kodanikkude wabaduste ja põhioõiguste erafordjed ktsendused jõusse astuwad kaitseisikorra puhul, kuid ka siis wõiwad need ktsendused sama põhiseaduse §-i järgi sündida ainult „wastawate seaduste põhjal ja piirides“.

Ohf. 117, teisel weerul tuleb eelwiimane lõige lugeda: „See sünnib põhiseaduse § 18 maksuuse ajal, mis streigi wabaduse kindlustab. Wene seaduse ilmunise ajal ei ole mid streigi wabadust, kuid karistused olid fergemad.“

Teised wead on wāhem segawad, mille tõttu neid õienda ei ole waja.

Ametiühingulist nalja.

Härra peadirektor kõneleb: „Teie usute, et tööstus on humitatud waeleksjäänud ja wäljakurnatud töolistest? — Põhjalik efektus! Tööstus wajab eriti terweid, jõukillaseid ja elurõõmsaid töölisi, kes wõiksid ära kannatada ka palgaalandamise, ilma et nad kehaliiselt ja jõuliliselt jääks fiduraks.“

Ufflik patient.

Rikas aga wāga ufflik ja kiti haige on parajasti õnnelikult üle elanud rānga tõwekriisi. Kehw aga hoolas arst, kes teda ennatjalgawalt rawitjenud, tuleb haigewoodi juure ja kuulab hoolega haige läbi ning lausub: „Nii siis, tahan teile midagi öelda — oma terweksaamise eest tänage taemast!“

Haige silmad lõowad särāma: „Kas tõesti, härra doktor, kas ikka päris tõesti? Siis ei tarwitse ma teile ju tasuda rawitsemise arwet!“

Juriidilist abi

leiawad ametiühinglased S. P. Keskkliidu juures asutatud juriidilisest büroost. Ametiühingu liikmetele nõuandmine maksuta. Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.